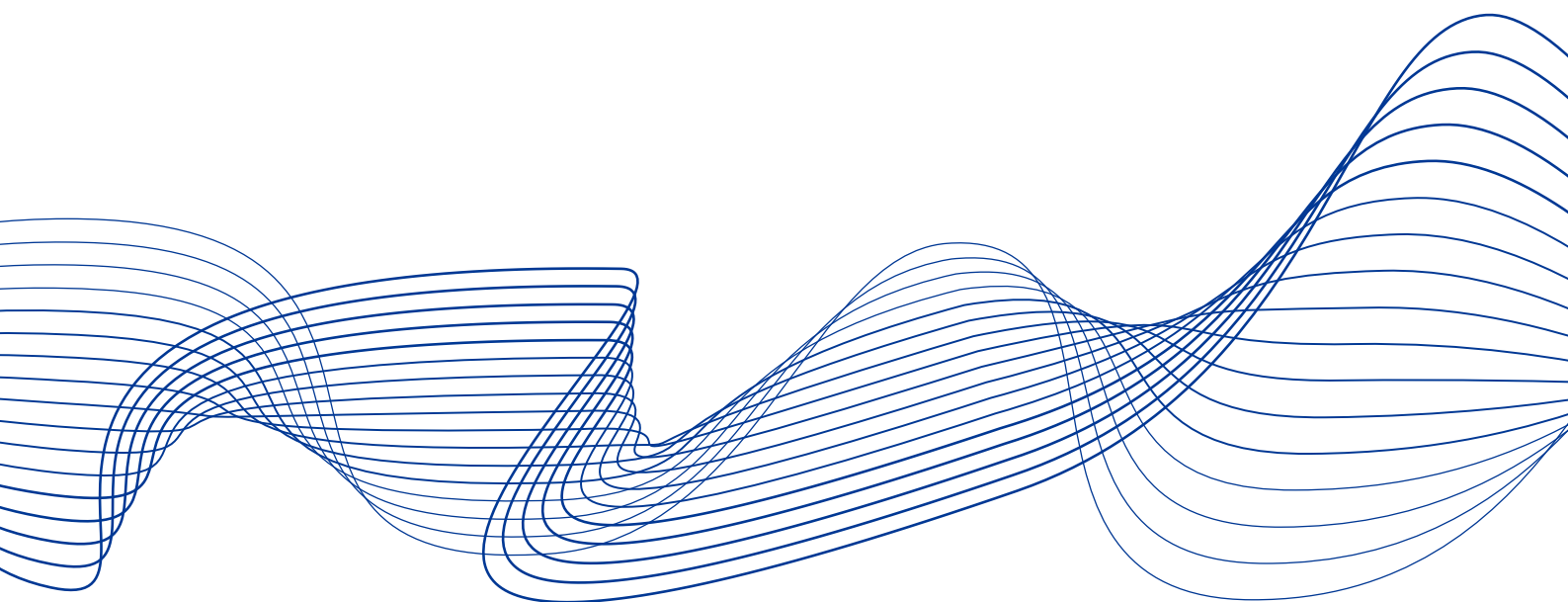

Výroční zpráva

2022

ESRB

Evropská rada pro systémová rizika

Evropský systém finančního dohledu

Obsah

Předmluva	2
Souhrn	4
Tiráž	7

Předmluva

Christine Lagardeová, předsedkyně
Evropské rady pro systémová rizika

Je mi potěšením představit Vám dvanáctou výroční zprávu Evropské rady pro systémová rizika (ESRB) za období od 1. dubna 2022 do 31. března 2023. Zpráva je důležitou součástí rámce ESRB pro transparentnost a odpovědnost. Touto zprávou, určenou legislativním orgánům v Evropské unii a široké evropské veřejnosti, vysvětlujeme, jak ESRB svůj mandát plnila.

Období, kterým se zabývá tato zpráva, bylo charakterizováno zvýšenou geopolitickou a hospodářskou nejistotou, která byla do značné míry důsledkem neoprávněné války Ruska proti Ukrajině. Válka vedla k růstu cen energií, což podpořilo globální inflační tlaky a mělo za následek zpřísnění podmínek financování. Tento vývoj nepříznivě ovlivňuje hospodářský výhled. Válka rovněž podnítila prostředí kybernetických hrozeb v celé Evropě. V důsledku

kombinace těchto faktorů se značně zvýšila rizika pro finanční stabilitu.

ESRB na tento vývoj reagovala několika způsoby. V září 2022 ESRB zejména vyzvala ke zvýšenému povědomí o rizicích pro finanční stabilitu tím, že vůbec poprvé vydala **obecné varování** o zranitelných místech finančního systému EU. Vydala rovněž **doporučení** s cílem pomoci řešit zranitelná místa související s komerčními nemovitostmi. Dále v reakci na prostředí zvýšených kybernetických hrozeb přijala ESRB opatření k usnadnění výměny informací mezi jurisdikcemi a orgány. Rovněž zveřejnila **zprávu**, v níž uvádí nástroje a prvky potřebné k posílení kybernetické odolnosti a připravenosti na řešení kybernetických incidentů.

ESRB také vyzvala legislativní orgány, aby využily přezkumy příslušných legislativních spisů k řešení známých zranitelných míst v nebankovním finančním sektoru. V této souvislosti zdůraznila, jak by měl být posílen regulační rámec pro pojistitele **Solventnost II**, se zaměřením na nástroje řízení likvidity. ESRB také zdůraznila, že **trvale nízká kvalita údajů** ohrožuje finanční stabilitu. V souvislosti s navrhovanými cílenými změnami nařízení o infrastruktuře evropských trhů navíc ESRB navrhla způsoby, jak **posílit centrální zúčtování v EU**.

Na konci období, kterým se zabývá tato zpráva, posloužil jako připomenutí, že nelze polevit v ostražitosti, pád dvou středně velkých bank ve Spojených státech a problémy, které vedly k převzetí společnosti Credit Suisse společností UBS. Zdravé kapitálové a likviditní pozice, jakož i vysoká ziskovost přispěly v období, kterým se zabývá tato zpráva, k odolnosti bankovního sektoru EU. Výhled tohoto sektoru však nadále zhoršují dva faktory: zaprvé zpomalení hospodářského růstu a vyšší úrokové sazby, včetně možného negativního dopadu na kvalitu aktiv a objem úvěrů a zadruhé vliv rostoucích nákladů financování bank s potenciálním tlakem na úrokové marže. Rozsah dopadu těchto faktorů ještě není znám, ale je pravděpodobné, že se časem ještě zvýrazní. Po zasedání na konci března Generální rada ESRB konstatovala, že

všechny finanční instituce by měly pečlivě udržovat svou současnou úroveň odolnosti, aby bylo zajištěno, že mohou ustát potenciálně méně příznivé prostředí.¹

V období, kterým se zabývá tato zpráva, opustila své funkce řada drahých a vážených kolegů a já bych jim všem ráda poděkovala za jejich cenný přínos. Upřímný dík Stefanu Ingvesovi, jehož funkční období prvního místopředsedy ESRB skončilo odchodem do důchodu ve funkci guvernéra Sveriges Riksbank. Stefan byl od vzniku ESRB jednou z nejdůležitějších hybných sil její činnosti. Během prvních dvou funkčních období (2010–2016) byl předsedou poradního technického výboru a od roku 2020 se podílel na činnosti ESRB jako její první místopředseda.

Ráda bych také vřele poděkovala bývalému guvernérovi Danmarks Nationalbank a bývalému členovi Generální rady a Řídicího výboru Larsu Rohdeovi a bývalému členovi Řídicího výboru guvernérovi Pierru Wunschovi za jejich významný přínos k činnosti ESRB. V neposlední řadě bych ráda poděkovala profesorovi Javieru Suarezovi (CEMFI) za osm let ve funkci předsedy a místopředsedy poradního vědeckého výboru ESRB.

Christine Lagardeová
předsedkyně ESRB

¹ Viz [tisková zpráva zveřejněná po zasedání Generální rady ESRB dne 30. března 2023](#).

Souhrn

V září 2022 vydala Evropská rada pro systémová rizika (ESRB) vůbec poprvé obecné varování o zranitelných místech finančního systému EU, přičemž rizika pro finanční stabilitu se v průběhu roku výrazně zvýšila.² Hospodářský dopad neoprávněné války Ruska proti Ukrajině spolu se zpříšňováním finančních podmínek v důsledku návratu měnové politiky k normálu zvýšil pravděpodobnost scénářů mezních rizik. Varování ESRB vyzvalo ke zvýšenému povědomí o rizicích pro finanční stabilitu a zdůraznilo potřebu větší odolnosti finančního sektoru EU, aby finanční systém mohl podporovat ekonomiku, pokud by se tato rizika naplnila.

Rizika pro finanční stabilitu v EU se v roce 2022 značně zvýšila. Vypuknutí války na Ukrajině způsobilo rychlé zhoršení rizikového prostředí, což vedlo k větší geopolitické nejistotě, rostoucí inflaci a zhoršujícím se perspektivám hospodářského růstu v důsledku vyšších cen energií, potravin a komodit i narušení dodavatelských řetězců. V důsledku toho se výrazně zvýšila rizika pro finanční stabilitu napříč sektory včetně domácností, nefinančních podniků a finančních institucí, jakož i na finančních trzích. Výhled pro domácnosti se v důsledku poklesu reálných disponibilních příjmů a zpřísnění podmínek financování zhoršil. Nefinanční podniky, zejména ty v energeticky náročných odvětvích a podniky, které se během koronavirové pandemie (COVID-19) více zadlužily, se staly zranitelnější vůči rostoucí inflaci a úrokovým sazbám. Se zhoršením makroekonomického výhledu byly finanční podniky stále více vystaveny vyššímu úvěrovému riziku a riziku financování. Válka na Ukrajině také vyvolala prudký a plošný pokles cen aktiv. Silný souběžný pohyb cen v široké řadě kategorií aktiv snížil přínosy diverzifikačních strategií. Stupňující se geopolitické napětí navíc zvýšilo riziko, že by se na finanční instituce nebo klíčové poskytovatele služeb, na něž tyto instituce spoléhají, zaměřily systémové kybernetické útoky.

Během pěti měsíců od vydání obecného varování se krátkodobá mezní rizika hospodářského výhledu do určité míry snížila. To odráželo nižší ceny energií a komodit, lepší než očekávanou ziskovost bank a rostoucí ceny akcií. Energetické úspory domácností a podniků spolu s mírnou zimou pomohly odvrátit mezní riziko přímé energetické krize v Evropě. Navíc znovuotevření čínské ekonomiky po politice omezení volného pohybu osob v důsledku pandemie COVID-19 podpořilo světovou poptávku.

Obavy ohledně zranitelnosti bankovního sektoru se v březnu 2023 prohloubily po pádu dvou středně velkých bank ve Spojených státech a po problémech, které vedly k převzetí banky Credit Suisse ze strany UBS. Tvůrci politik v příslušných jurisdikcích rychle zavedli několik opatření, která pomohla obnovit důvěru ve finanční sektor.³ ESRB konstatovala, že vývoj v bankovním sektoru a na finančních trzích v březnu signalizoval potřebu nadále pozorně sledovat zranitelná místa, na něž tyto události upozornily, a to pokud jde o struktury financování a řízení rizika úrokových sazeb v bankovním portfoliu v náročném makrofinančním prostředí. Za tímto

² V této zprávě se vychází z referenčního období od 1. dubna 2022 do 31. března 2023.

³ Například Švýcarská národní banka **poskytla značnou pomoc v oblasti likvidity** na podporu převzetí banky Credit Suisse ze strany UBS. Jednotný výbor pro řešení krizí, Evropský orgán pro bankovnictví a bankovní dohled ECB vydaly **společně prohlášení**, které objasnilo pořadí, v němž by ztráty v případě platební neschopnosti měli nést akcionáři a věřitelé. Bank of Canada, Bank of England, Bank of Japan, Evropská centrální banka, Federální rezervní systém a Švýcarská národní banka **oznámily koordinované kroky** na zlepšení poskytování likvidity prostřednictvím stálých swapových linek na poskytování likvidity v amerických dolarech.

účelem ESRB zdůraznila, že finanční instituce by měly pečlivě udržovat svou současnou úroveň odolnosti, aby bylo zajištěno, že mohou ustát potenciálně méně příznivé prostředí.⁴

ESRB pokračovala ve své pravidelné monitorovací činnosti a přispívala k zátěžovým testům prováděným evropskými orgány dohledu. V rámci sledování rizik v některých částech nebankovního finančního sektoru zveřejnila ESRB svou výroční publikaci **EU Non-bank Financial Intermediation Risk Monitor**. Poskytla rovněž nepříznivé scénáře pro **celounijní zátěžový test bankovního sektoru, který v roce 2023 provedl Evropský orgán pro bankovníctví, a zátěžový test fondů peněžního trhu provedený Evropským orgánem pro cenné papíry a trhy v roce 2022**, jakož i **klimatický scénář celounijního zátěžového testu Evropského orgánu pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění v roce 2022..**

Během období, kterým se zabývá tato zpráva, ESRB nadále pracovala na několika důležitých meziodvětvových a přeshraničních otázkách politiky. V rámci této činnosti vydala doporučení k řešení rizik na trzích komerčních nemovitostí. Tyto nemovitosti jsou silně propojeny jak s reálnou ekonomikou, tak s finančním systémem a jako takové mohou mít systémový dopad na obojí. Doporučení ESRB stanovilo krátkodobé až střednědobé možnosti politiky s cílem zvýšit odolnost v řadě finančních institucí, včetně bank, investičních fondů a pojistitelů. ESRB také doporučovala Evropské komisi regulační opatření k řešení nedostatků v údajích a k zavedení regulace založené na činnostech s cílem řešit zranitelná místa komerčních nemovitostí v celém finančním sektoru. Kromě toho předkládala návrhy v oblasti politik týkajících se rizik pro finanční stabilitu v souvislosti s kybernetickými incidenty a změnou klimatu, jakož i s kryptoaktivy a decentralizovaným financováním. Cílem těchto návrhů je zmírnit známá rizika a zranitelná místa, která se dotýkají celého finančního systému. Některá z těchto průřezových rizik a zranitelných míst byla rovněž zdůrazněna v obecném varování, i když velká část těchto činností byla zahájena před vydáním varování.

ESRB také nadále pracovala na sektorově specifických politikách, které se vztahují na banky, investiční fondy, pojistitele a systém centrálního zúčtování. Obecné varování ESRB ze září 2022 zdůraznilo potřebu zvýšit odolnost těchto sektorů a snížit pravděpodobnost přenosu šoků do dalších částí finančního systému. V případě bankovního sektoru se jednalo o příspěvky k přezkumu rámce makrobezpečnostní politiky v EU ze strany Evropské komise, který je prováděn jednou za pět let. ESRB také podporovala členy ESRB v jejich vnitrostátních rozhodnutích v oblasti makrobezpečnostní politiky. Mimo bankovní sektor ESRB opakovaně vyzývala k regulačním reformám v nebankovním finančním sektoru⁵ a konstatovala, že bylo dosaženo jen malého pokroku.⁶ Legislativní návrhy na přezkum obezpečnostních pravidel pro investiční fondy, pojistitele a centrální zúčtování, které Evropská komise vydala během období, kterým se zabývá tato zpráva, poskytly příležitost k řešení zranitelných míst. S ohledem na výše uvedené se ESRB zapojila do spolupráce s legislativními orgány s cílem upozornit na oblasti těchto návrhů, v nichž by byla vítána zlepšení, aby se rizika pro finanční stabilitu snížila.

⁴ Viz **tisková zpráva** zveřejněná po zasedání Generální rady ESRB dne 30. března 2023.

⁵ Viz např. projev Maria Draghiho, tehdejšího prezidenta ECB a předsedy Evropské rady pro systémová rizika, **„Building on the achievements of post-crisis reforms“** na druhé výroční konferenci ESRB, Frankfurt nad Mohanem, 21. září 2017.

⁶ Viz **projev** předsedkyně ESRB Christine Lagardeové na slyšení před Hospodářským a měnovým výborem Evropského parlamentu 20. března 2023.

V reakci na nárůst cyklických rizik došlo v období, kterým se zabývá tato zpráva, ke zpřísnění makrobezpečnostních politik v několika členských státech EU. V období, kterým se zabývá tato zpráva, a došlo ke zvýšení sazby proticyklické kapitálové rezervy (CCyB) ve 13 zemích EU/EHP (Bulharsko, Chorvatsko, Kypr, Estonsko, Francie, Maďarsko, Irsko, Litva, Nizozemsko, Rumunsko, Slovinsko, Slovensko a Švédsko). Čtyři země zavedly novou kapitálovou rezervu ke krytí systémového rizika (SyRB). Lichtenštejnsko, Malta a Slovinsko využily SyRB k řešení odvětvových rizik souvisejících s trhem s nemovitostmi a sektorem domácností. Finsko uplatnilo SyRB na celkové domácí expozice. Nizozemsko a Norsko rozšířily uplatňování stávajících přísnějších vnitrostátních opatření (podle článku 458 nařízení o kapitálových požadavcích – CRR⁷). V Nizozemsku se opatření zaměřilo na sektor rezidenčních nemovitostí, zatímco v Norsku na sektor rezidenčních i komerčních nemovitostí. A v neposlední řadě Rakousko, Rumunsko, Slovinsko, Island, Irsko, Norsko a Slovensko přijaly nová opatření založená na dlužnících (BBM) nebo upravily ta stávající. Některá z těchto opatření se vztahovala na všechny dlužníky s určitými typy přijatých úvěrů, zatímco jiná se vztahovala na konkrétní skupiny dlužníků (např. první kupující, kupující druhé nebo další nemovitosti). Zatímco většina rozhodnutí o BBM vedla ke zpřísnění politiky, v některých případech byla BBM u vybraných podskupin dlužníků uvolněna.

ESRB jedná v souladu se svou odpovědností a splnila povinnosti podávat zprávy Evropskému parlamentu a veřejnosti. V rámci těchto povinností se předsedkyně ESRB 20. června 2022 zúčastnila veřejného slyšení v Hospodářském a měnovém výboru Evropského parlamentu (ECON). Místopředseda ESRB se zúčastnil veřejného slyšení před výborem ECON 16. května 2022. Při těchto příležitostech byly poslancům Evropského parlamentu poskytnuty přímo informace o důvodech politických iniciativ ESRB. Dne 28. listopadu 2022 předsedkyně rovněž uspořádala důvěrnou schůzku s předsedkyní a místopředsedy výboru ECON, na které se diskutovalo o rizicích pro finanční stabilitu. V rámci své odpovědnosti vůči veřejnosti vydala ESRB v červenci 2022 výroční zprávu za rok 2021.

ESRB také uspořádala několik konferencí a seminářů na podporu diskuzí o makrobezpečnostní politice. V rámci svého mandátu uspořádala ESRB své výroční zasedání s Výborem evropských orgánů dohledu nad auditem a se statutárními auditory globálně systémově významných bank a pojistitelů se sídlem v EU. ESRB také uspořádala šestou výroční konferenci, která se zaměřila na politické výzvy ve stávajícím makroekonomickém prostředí, technologické inovace a systémové riziko.

⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013 ze dne 26. června 2013 o obezpečnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky a o změně nařízení (EU) č. 648/2012 (Úř. věst. L 176, 27.6.2013, s. 1).

Tiráž

Evropská rada pro systémová rizika 2023

Poštovní adresa 60640 Frankfurt am Main, Německo
Tel. +49 69 1344 0
Internetové stránky www.esrb.europa.eu

Všechna práva vyhrazena. Reprodukce pro vzdělávací a nekomerční účely je povolena za předpokladu, že je uveden zdroj.

Specifická terminologie viz [glosář ESRB](#) (k dispozici pouze v angličtině).

PDF ISBN 978-92-9472-306-2, ISSN 1977-5121, doi:10.2849/81213, DT-AB-23-001-CS-N